

Dorota Masiakowska-Osses

Słowa kluczowe: literatura migracyjna, Niemcy ze Wschodu, zjednoczenie Niemiec, pokojowa rewolucja 1989 r., imigracja do RFN.

Artykuł jest poświęcony relacjom między społecznością imigrantów przybyłych do Republiki Federalnej Niemiec przed 1989 r. oraz ich dziećmi, a Niemcami ze Wschodu w kontekście aktualnej dyskusji o negatywnym postrzeganiu tych ostatnich przez rodaków z Zachodu. Artykuł skupia się na perspektywie migrantów, *gastarbeiterów* z Turcji, którą – zgodnie z postawioną tezą – ukształtowały wydarzenia czasu tak zwanej pokojowej rewolucji oraz transformacji lat 90. XX w. Perspektywa pierwszego i zwłaszcza drugiego pokolenia migrantów, uważających się za „nowych Niemców” o bezdyskusyjnej przynależności do niemieckiego społeczeństwa, jest przedstawiona na podstawie analizy tekstów literackich, w których są prezentowane wyżej wspomniane przełomowe wydarzenia. Dostarcza ona odpowiedzi na pytania, w jaki sposób autorzy opowiadają o rewolucji, zjednoczeniu i jego skutkach oraz jakie miejsce w ich narracji zajmuje Wschód i jego mieszkańcy.

Obraz, który wyłania się ze źródeł literackich, zdecydowanie kontrastuje z dominującą do niedawna opowieścią o sukcesie, pokojowym charakterze przemian i ich bohaterów. Tureccy migranci postrzegają siebie jako głównych przegranych transformacji, a Niemców ze Wschodu jako agresorów i konkurentów. Tym samym perspektywa migrancka komplikuje dyskusję między Niemcami ze Wschodu i z Zachodu, podobnie jak kontrowersyjna, lecz mająca swoich zwolenników teza, że między Niemcami ze Wschodu a migrantami istnieje istotne podobieństwo w zakresie negatywnych doświadczeń i odczuwanego statusu społecznego.

Katarzyna Gelles, Joanna Trajman

Słowa kluczowe: Alternatywa dla Niemiec, Sojusz Sahry Wagenknecht, wschodnie Niemcy, niezadowolenie społeczne, sukces wyborczy

Niezadowolenie Niemców z działań koalicji rządowej socjaldemokratów, liberałów i Zielonych stanowi paliwo polityczne dla ugrupowań o charakterze populistycznym, które kwestionują istniejący ład i prezentują się jako jedyna siła zdolna ochronić państwo przed upadkiem i polepszyć byt zwykłych obywateli. Posługują się przy tym sprawnie retorycznymi sztuczkami i technologicznymi manipulacjami, wykorzystując Internet i media

społecznościowe do pozyskiwania zwolenników oraz mobilizowania swego elektoratu. Widać to szczególnie podczas kampanii wyborczych, kiedy przestrzeń cyfrowa staje się areną rywalizacji, a język instrumentem zdobycia i utrzymania władzy.

Celem artykułu jest zbadanie przebiegu kampanii wyborczej Alternatywy dla Niemiec i Sojuszu Sahry Wagenknecht dla Rozsądku i Sprawiedliwości w Saksonii, Turynii i Brandenburgii, gdzie jesienią 2024 r. odbyły się wybory do parlamentów krajowych, pod kątem narzędzi wykorzystanych przez *AfD* i *BSW* w walce o głosy Niemców ze wschodu. Kluczowe pytania dotyczą języka oraz sposobów komunikowania politycznego, a teza artykułu brzmi następująco: populistyczna komunikacja polityczna przyczynia się znacząco do sukcesu wyborczego w społeczeństwach dotkniętych kryzysem. W tekście dokonano analizy treści programowych wspomnianych partii oraz wypowiedzi ich liderów w przestrzeni medialnej, jak również opinii komentatorów życia politycznego i badaczy niemieckiego systemu partyjnego. Na podstawie materiałową złożyły się: literatura przedmiotu, dokumenty, dane statystyczne, wyniki badań opinii publicznej, komentarze ekspertów i polityków oraz prasa.

Dominika Liszkowska

Słowa kluczowe: wybory, cyberbezpieczeństwo, Polska, Niemcy, procesy wyborcze

W ostatnich latach wiele państw (w tym Niemcy i Polska) uznało skalę cyberzagrożeń oraz ryzyko, które stwarzają one dla bezpieczeństwa narodowego, demokracji i stabilności. Zmiana w postrzeganiu niebezpieczeństw występujących w cyberprzestrzeni widoczna jest w krajowych dokumentach dotyczących tej kwestii. Bez wątplenia rosnącym zagrożeniem dla bezpieczeństwa państwa i demokracji są cyberataki będące działaniami autorytarnych rządów czy podmiotów niepaństwowych. Wraz z pojawieniem się nowoczesnych możliwości głosowania (w tym e-votingu), a także powszechnej cyfryzacji procesu wyborczego, na wszystkich jego etapach ujawniło się wiele wyzwań i potencjalnych problemów związanych z uczciwością wyborów.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie kwestii cyberbezpieczeństwa i zagrożeń dla procesów wyborczych w Polsce i Niemczech, które miały związek z wyborami krajowymi w tych państwach w ostatnich latach. Proces badawczy ma za zadanie odpowiedź na następujące pytanie: jaki wpływ na bezpieczeństwo procesów wyborczych w wybranych państwach Europy, ma rozwój nowych technologii wyborczych, kwestia dezinformacji, a także zagraniczna ingerencja?

Rafał Kęsek

Słowa kluczowe: *Telegram*, infosfera, Ukraina, wojna, propaganda, dezinformacja

W zaprezentowanej analizie scharakteryzowano rolę i wpływ komunikatora *Telegram* na ukraińską przestrzeń informacyjną w latach 2019–2024. W omówionym okresie możemy w sposób jednoznaczny potwierdzić rosnącą pozycję aplikacji *Telegram* w infosferze ukraińskiej, a także postawić tezę, iż na gruncie ukraińskim *Telegram* po 2022 r. zatracił swoją pierwotną (komunikacyjną) funkcję i stał się medium kreującym przestrzeń informacyjną (bazowym źródłem informacji) w skali całego kraju.

W opracowaniu wykorzystano złożoną metodę badania ewolucji ekosystemu informacyjnego wykorzystującą elementy analizy porównawczej, która pozwala na wskazanie zmian w strukturze źródeł informacji w infosferze Ukrainy oraz analizę treści, dzięki której zidentyfikowano źródła (kanały w aplikacji *Telegram*) pełniące rolę węzłów mających kluczowe znaczenie w przepływie informacji w ukraińskim segmencie mediów społecznościowych oraz w całej ukraińskiej przestrzeni informacyjnej.

Dariusz Wojtaszyn, Oksana Danylenko

Słowa kluczowe: podręczniki szkolne, edukacja historyczna, Polska, Ukraina, polityka historyczna

W artykule podjęta została próba analizy procesu edukacji historycznej, ze szczególnym uwzględnieniem podręczników szkolnych do nauki historii w Polsce i w Ukrainie.

W deskryptywnej formie i w ujęciu komparatystycznym przedstawione zostały tło historyczne, wprowadzane reformy oraz mechanizmy oddziałujące na kształt podręczników. Jednocześnie zdiagnozowano rolę polityki historycznej w kształtowaniu edukacji historycznej oraz instytucjonalne procesy przeciwdziałania lub wspierania odpowiednich interpretacji politycznych i ideologicznych. Czynnikiem ten ma odniesienie do obu państw, jednak szczególne znaczenie występuje w przypadku Ukrainy odpierającej wpływy propagandy rosyjskiej wykorzystującej narrację sowiecką, nadinterpretacje, manipulacje i *fake newsy* w prowadzonej wojnie informacyjnej

Piotr Kosiorek

Słowa kluczowe: Izrael, Palestyna, konflikt izraelsko–palestyński, bezpieczeństwo kulturowe, bezpieczeństwo informacyjne, komunikacja strategiczna

Celem artykułu jest przeanalizowanie kwestii przestrzeni informacyjnej jako narzędzia wykorzystywanego przez Izrael do promowania własnej narracji politycznej po ataku Hamasu z 7 października 2023 r. Tekst powstał w oparciu o trzy główne pola aktywności instytucji oraz agend izraelskich, które zagospodarowały cyberprzestrzeń dla realizacji swoich celów strategicznych: bezpieczeństwo kulturowe, bezpieczeństwo informacyjne i komunikację strategiczną.

Główna hipoteza tekstu opiera się na założeniu, że Izrael wykorzystuje przestrzeń informacyjną do planowego budowania pozytywnego wizerunku, w oparciu o wyznaczniki bezpieczeństwa kulturowego, co ma prowadzić do przekonania szerszej opinii publicznej o słuszności własnych działań. Główne metody badawcze wykorzystane w tekście to metody z zakresu nauk o bezpieczeństwie i medioznawstwa. W tekście posłużono się przede wszystkim triangulacją odpowiadającą za przeprowadzenie procesu analitycznego z pomocą kilku metod badawczych, analizą behawioralną oraz ramową.

Artykuł pokazuje, że przestrzeń informacyjna służy celom państwa żydowskiego w wymiarze strategicznym. Pozwala na rozpowszechnianie narracji w oparciu o własne wzorce kulturowe i indywidualne postrzeganie środowiska regionalnego.

Klaudiusz Świącicki, Michał Kłos

Słowa kluczowe: *fake news*, LGBTQIA+, dezinformacja, *fact-checking*

Niniejszy artykuł porusza problem wykorzystania dezinformacji na temat społeczności LGBTQIA+ w polskiej polityce oraz – szerzej – dyskursie publicznym. Chronologicznie obejmuje okres 2014-2024. Większość tego czasu przypada na lata rządów Zjednoczonej Prawicy, gdy fałszywe informacje na temat wskazanej grupy społecznej były stosowane ze szczególną intensywnością. Ten proces nie dotyczy jednak wyłącznie populistycznej prawicy.

Także inne opcje ideologiczne wykorzystywały podobną tematykę w swojej grze politycznej, zwłaszcza wyborczej.

Celem przedstawionego artykułu jest analiza *fake newsa* jako formy dezinformacji, za pomocą której toczą się spory polityczne, światopoglądowe oraz ideowe. W związku z przyjętym celem postawione zostały następujące hipotezy badawcze: znacząca, atrakcyjna w procesie wyborczym część społeczeństwa polskiego odbiera osoby LGBTQIA+ jako zagrożenie dla ich tożsamości kulturowej oraz światopoglądowej (H1); *fake newsy* wobec społeczności LGBTQIA+ są wykorzystywane przez polityków jako środek integrujący bazę wyborczą oraz postawy ideowo-swiatopoglądowe społeczeństwa (H2); efektem wykorzystywania *fake newsów* w rywalizacji politycznej jest wysoki poziom poczucia zagrożenia wśród osób LGBTQIA+ (H3).

Obszarem badań było środowisko internetu. Analizie poddano *fake newsy* zamieszczone na polskiej platformie *fact-checkingowej* Demagog.org.pl. Przeprowadzone przez autorów niniejszego artykułu badania potwierdziły postawione hipotezy.

Krzysztof Wasilewski

Słowa kluczowe: Izby pamięci, Ziemie Zachodnie i Północne, media społecznościowe, miejsca pamięci, migracja do cyberprzestrzeni

Artykuł analizuje proces migracji instytucji pamięci do cyberprzestrzeni przez pryzmat lokalnych placówek muzealnych, jakimi są izby pamięci. Są to jednostki stanowiące ważne, a często podstawowe ogniwo w konstruowaniu pamięci zbiorowej małej ojczyzny. Pozostając wierne tradycyjnemu modelowi eksponowania muzealnych artefaktów, izby pamięci coraz częściej uatrakcyjniają swoją działalność poprzez wykorzystanie możliwości oferowanych przez media społecznościowe. Tym samym obecność izb pamięci w popularnych serwisach społecznościowych daje tego typu placówkom szansę na pełniejsze zrealizowanie swojego potencjału jako miejsc pamięci. Co więcej, w przypadku izb pamięci z obszaru Ziem Zachodnich i Północnych nie sposób pominąć roli mediów społecznościowych w aktywnym angażowaniu społeczności lokalnych w proces transkultuacji pamięci, a więc łączenia pamięci niemieckiej i polskiej.

W celu odpowiedzi na to pytanie badawcze, analizie poddano dane źródłowe odnoszące się do programu „Ocalone Dziedzictwa – Regionalne Izby Pamięci Ziem Zachodnich i Północnych”, udostępnione przez Ośrodek „Pamięć i Przyszłość”, będący jego głównym

inicjatorem i koordynatorem. Wykorzystano także studium przypadku jako metodę pozwalającą na wnikliwe poznanie badanego zagadnienia